

Grundläggande granskning 2024

Region Gävleborg
Hållbarhetsnämnden

April 2025

Karin Magnusson

Malou Olsson

Erika Frank

Sammanfattning

PwC har på uppdrag av de förtroendevalda revisorerna i Region Gävleborg genomfört en grundläggande granskning av hållbarhetsnämnden för verksamhetsår 2024.

Granskningens syfte är att ge regionens revisorer ett underlag till uttalande i revisionsberättelsen. I granskningen besvaras följande övergripande revisionsfrågor:

- Utövar och vidtar nämnden en tillräcklig styrning, kontroll och åtgärder inom sina ansvarsområden?
- Är redovisat resultat för verksamheten förenligt med beslutade mål?
- Är redovisat resultat för ekonomin förenligt med beslutade mål?

Nedan följer en samlad bedömning inom granskade områden:

Granskningsområde	Revisionell bedömning	Kommentar
Utövar och vidtar nämnden tillräcklig styrning, kontroll och åtgärder inom sina ansvarsområden?	Grön	Hållbarhetsnämndens styrning, kontroll och åtgärder har på en översiktlig nivå i huvudsak varit tillräcklig under år 2024. Vi vill dock understryka att det inte vidtagits tillräckliga åtgärder för att uppnå samtliga mål trots kännedom om brister inom området. Det gäller exempelvis punktligheten i kollektivtrafiken.
Är redovisat resultat för verksamheten förenligt med beslutade mål?	Gul	Nämnden uppfyller åtta av elva mål. Tre mål bedöms som delvis uppfyllda. Vi gör bedömningen att de mål som inte uppnås är väsentliga för nämnden och av sådan karaktär att brister inom dessa riskerar följder, exempelvis vad gäller förtroende för nämnden och dess verksamhet.
Är redovisat resultat för ekonomin förenligt med beslutade mål?	Grön	Resultat mot driftbudget: +32,6 mnkr. Nämnden har bedrivit verksamheten inom tilldelad driftbudgetram.

Rekommendationer

Efter genomförd granskning lämnas följande rekommendationer till hållbarhetsnämnden:

- Komplettera målen med mätbara indikatorer samt referensvärden.
- Överväg om nämnden bör anta direktiv för rapportering till nämnden.
- Tydliggöra med vilken frekvens nämnden ska erhålla prognos avseende målluppfyllelsen för verksamhetsmålen.
- Säkerställ att tydliga åtgärder vidtas för att nå målen för året.
- Säkerställ att det upprättas görs helhetsbedömningar avseende hur väl nämnden uppnår de uppsatta målen för verksamheten.

- Överväg huruvida upprättad internkontrollplan är heltäckande och omfattar risker av olika slag.
- Säkerställ att det finns rutiner för att fånga upp särskilda fullmäktigeuppdrag samt hur ansvaret för genomförande och uppföljning av uppdragen ska ske.

Innehållsförteckning

Sammanfattning	1
Inledning	4
Bakgrund	4
Syfte och revisionsfrågor	4
Avgränsning	5
Metod	5
Granskningsresultat	6
Mål och planeringsarbete	6
Rapportering av mål och uppdrag	7
Prognos	9
Måluppfyllelse och åtgärder	10
Intern kontroll	13
Särskilda fullmäktigeuppdrag	17

Inledning

Bakgrund

Regionstyrelsen och nämnderna ska förvalta och genomföra verksamheten i enlighet med fullmäktiges uppdrag, lagar och föreskrifter. För att fullgöra uppdraget måste respektive organ bygga upp system och rutiner för styrning, uppföljning, kontroll och rapportering samt säkerställa att dessa rutiner tillämpas på avsett sätt. En bristfällig styrning och kontroll kan riskera att verksamheten inte bedrivs och utvecklas på avsett sätt.

Syfte och revisionsfrågor

Revisorernas uppdrag regleras i kommunallagen kapitel 12. Syftet med den översiktliga granskningen är att ge regionens revisorer ett underlag till uttalande i revisionsberättelse. Följande övergripande revisionsfrågor ska besvaras:

- Utövar och vidtar nämnden en tillräcklig styrning, kontroll och åtgärder inom sina ansvarsområden?
- Är redovisat resultat för verksamheten förenligt med beslutade mål?
- Är redovisat resultat för ekonomin förenligt med beslutade mål?
- Har nämndens förvaltning skett med tillräcklig intern kontroll?

Revisionsfrågor som nämnder och styrelse ska besvara är:

Mål och planeringsarbete

- Har nämnden antagit en plan för sin verksamhet?
- Har nämnden antagit en budget för sin verksamhet?
- Finns mål formulerade för nämndens verksamhet?
- Finns mål formulerade för nämndens ekonomi?
- Är målen uppföljningsbara (mätbara)?

Rapportering av mål och uppdrag

- Har nämnden upprättat direktiv/instruktion för rapportering till nämnden?
- Har nämnden hanterat uppföljning och rapportering i enlighet med gällande direktiv?

Prognos

- Finns antagna direktiv/instruktion för att rapportera prognoser till nämnden?
- Finns prognos avseende måluppfyllelse för året vad gäller verksamhetsmässiga mål?
- Finns prognos avseende måluppfyllelse för året vad gäller ekonomiska mål?
- Har prognoser lämnats enligt gällande direktiv/instruktion?
- Är rapporterat årsresultat för verksamheten förenligt med lämnade årsprognoser?
- Är rapporterat årsresultat för ekonomin förenligt med lämnade årsprognoser?

Måluppfyllelse

- Vidtar nämnden tydliga åtgärder för att nå mål för verksamheten?
- Vidtar nämnden tydliga åtgärder för att nå mål för ekonomin?

- När nämnden uppsatta mål för verksamheten?
- När nämnden uppsatta mål för ekonomin?

Intern kontroll

- Har riskanalys utförts i enlighet med fullmäktiges direktiv?
- Finns en dokumenterad riskanalys för intern kontroll?
- Har plan för intern kontroll upprättats i enlighet med fullmäktiges direktiv?
- Har nämnden antagit plan för innevarande år?
- Är planen heltäckande, dvs. omfattar den förekommande risker av olika slag?
- Har nämnden upprättat direktiv för rapportering av intern kontroll till nämnden?
- Sker rapportering till nämnden enligt direktiv?
- Fokuserar rapportering på resultat och analys?
- Vidtar nämnden vid behov åtgärder utifrån lämnad rapportering?
- Sker återrapporering till styrelse/fullmäktige i enlighet med fullmäktiges direktiv?

Särskilda fullmäktigeuppdrag

- Har nämnden fått särskilda uppdrag av fullmäktige under granskningsperioden?
- Har nämnden en rutin för att fånga upp särskilda fullmäktigeuppdrag?
- Preciserar nämnden vid behov vad som ska göras, när det ska göras och av vem?
- Har nämnden en rutin för att säkerställa att uppdragen verkställs på avsett sätt?
- Sker återrapporering till fullmäktige i enlighet med fullmäktiges direktiv?
- Har styrelsen uppsikt över att särskilda fullmäktigeuppdrag verkställs på avsett sätt?
(Gäller endast regionstyrelsen)

Avgränsning

Granskningens inriktning avser nämndens aktiva åtgärder för att styra, följa upp och kontrollera verksamheten. Granskningen fokuserar på ekonomi, prestationer och kvalitet.

Metod

I den grundläggande granskningen har vi analyserat underlag såsom regionfullmäktiges budget och politiska prioriteringar för att ha detta som utgångspunkt vid granskning av protokoll, verksamhetsplaner och uppföljningsunderlag såsom målrapporteringar, ekonomiska uppföljningar och årsredovisning.

Vidare redogörs för iakttagelser från de träffar revisionen genomfört med nämndens presidium.

Respektive revisionsfråga bedöms med hjälp av signalsystem: grön (ja/tillräckligt), gul (delvis), röd (nej/otillräckligt) eller grå (går ej att bedöma).

Nämndens presidium och Region Gävleborgs utsedda tjänstepersoner har beretts möjlighet att sakgranska rapporten.

Granskningsresultat

Mål och planeringsarbete

Vi kommer i det här kapitlet att särskilt redogöra för iakttagelser gällande följande frågor:

- Har nämnden antagit en plan för sin verksamhet?
- Har nämnden antagit en budget för sin verksamhet?
- Finns mål formulerade för nämndens verksamhet?
- Finns mål formulerade för nämndens ekonomi?
- Är målen uppföljningsbara (mätbara)?

Regionstyrelsen föreslår regionfullmäktige att besluta om budget 2024 med ekonomisk plan 2024-2025. Regionfullmäktige antar budgetdokumentet vid sammanträdet 2023-12-12 § 362. I Region Gävleborgs budgetunderlag synliggörs bland annat den politiska inriktningen samt budgetramar för styrelse och respektive nämnd.

Av budgetunderlag framgår de politiska prioriteringar som beskriver den framtida utvecklingen i Gävleborgs län:

- Trygg och säker vård
- Lätt att resa i Gävleborg
- Medarbetare som trivs på jobbet
- En region med tillväxt
- Ansvarsfull ekonomi

Av regionens budgetdokument framgår även särskilda fullmäktigeuppdrag till nämnden. För en mer genomgående redovisning av givna fullmäktigeuppdrag, se avsnitt "Särskilda fullmäktiguppdrag".

Iakttagelser

Hållbarhetsnämnden beslutade 2023-09-28 § 69 att fastställa årsplan 2024-2026. I och med detta beslut gavs förvaltningschefen i uppdrag att utarbeta en verksamhetsplan för nämndens förvaltning. Nämnden informerades om förvaltningens verksamhetsplan vid sammanträdet 2024-03-20 § 23. I verksamhetsplan anges förvaltningsmål och tillhörande aktiviteter.

I nämndens årsplan återfinns ett antal mål med indikatorer kopplade till fullmäktiges målområden och politiska prioriteringar. Totalt har hållbarhetsnämnden antagit 11 mål för verksamheten varav ett avser "Ekonomi i balans". Vi har observerat att det saknas målvärden för vissa av de antagna indikatorerna. Till exempel, för målet att förbättra punktligheten i busstrafiken, finns det varken ett referensvärde eller ett målvärde angivet. Detta försämrar transparensen och tydligheten i nämndens ambition. Vid intervju med nämndens presidium framgår det att det inte finns några direkta anledningar till att man inte anger målnivåer i årsplanen. Det framgår att det exempelvis ska ses som ett generellt mål för att öka punktligheten.

Av nämndens årsplan och 2024 och ekonomisk 2025-2026 framgår även ett förslag till driftbudget 2024 på 683,3 mnkr samt en plan för 2025 och 2026. Totalt innebär förslaget en ökning av verksamhetens nettokostnad med 8,2 procent jämfört med budget 2023. Beslut om fördelning av budgetramar sker sedan 2023-12-12 § 362 efter fullmäktiges beslut om budget.

Av förvaltningens verksamhetsplan framgår att återsrapportering av verksamhetsplanens utfall utifrån årsplanen ska ske löpande till nämnden. I redovisning av medelsförvaltning, som sker i samband med delårs- och årsrapport, ska politiska prioriteringar i Budget 2024 och ekonomisk plan 2025 – 2026 inom nämndens ansvarsområde att följas upp.

Sammanfattning mål och planeringsarbete

Mål och planeringsarbete	Bedömning	Kommentar
Har nämnden antagit en plan för sin verksamhet?	Grön	Ja, nämnden beslutade om årsplan vid sammanträdet 2023-09-28 §69. Nämnden informerades om förvaltningens verksamhetsplan vid sammanträdet 2024-03-20 § 23.
Har nämnden antagit en budget för sin verksamhet?	Grön	Ja, förslag till budget återfinns i årsplan som antogs 2023-09-28 §69
Finns mål formulerade för nämndens verksamhet?	Grön	Ja, mål för verksamheten återfinns i årsplan.
Finns mål formulerade för nämndens ekonomi?	Grön	Ja, antagen budget är att betrakta som mål för ekonomin. Årsplanen omfattar även mål för ekonomin.
Är målen uppföljningsbara (mätbara)?	Gul	Delvis, målen omfattas av indikatorer men vissa av indikatorerna saknar referens- och målvärde vilket försvårar uppföljning och analys av målen.

Revisionen rekommenderar hållbarhetsnämnden att se över möjligheten att tydliggöra vilken ambition nämnden har genom att klargöra målvärden eller de utgångsvärdet som nämnden har som mål att förbättra.

Rapportering av mål och uppdrag

Vi kommer i det här kapitlet att särskilt redogöra för iakttagelser gällande följande frågor:

- Har nämnden upprättat direktiv/instruktion för rapportering till nämnden?
- Har nämnden hanterat uppföljning och rapportering i enlighet med gällande direktiv?

Iakttagelser

Nämnden har inte upprättat några direktiv eller anvisningar för rapportering till nämnden. Regionstyrelsen har 2023-12-06 § 281 beslutat om att redovisning av medelsförvaltning från nämnden till styrelsen ska ske för januari- mars 2024 (2 maj 2024), januari - augusti 2024 (1 oktober 2024) samt januari - december 2024 (5 februari 2025) ska ske. Vi noterar att det på tjänstemannanivå genom ekonomidirektören har fastställts anvisningar för T1, T2 och bokslut samt redovisning medelsförvaltning. I anvisningarna framgår att

uppföljning av politiska mål/satsningar ska lämnas inom ramen för rapporten "redovisning av medelsförvaltning" per mars, augusti och december.

I hållbarhetsnämndens verksamhetsplan har det på tjänstemannanivå tydliggjorts att återrapportering av verksamhetsplanens utfall utifrån årsplanen ska ske löpande till nämnden. Verksamhetsplanen har kommunicerats till nämnden men är inte fastställd på nämndsnivå. I redovisning av medelsförvaltning, som sker i samband med delårs- och årsrapport, ska politiska prioriteringar i Budget 2024 och ekonomisk plan 2025-2026 inom nämndens ansvarsområde följas upp.

Granskningen bekräftar att rapportering av verksamheten sker per mars, augusti och december. Totalt följer nämnden upp 11 mål per mars, augusti och december.

Rapportering av ekonomi sker löpande vid sammanträdena i form av månadsrapporter. En mer genomgripande rapport lämnas per mars och augusti i samband med redovisning av medelsförvaltning. I den ekonomiska rapporteringen kommenteras resultatet genom en redogörelse för de områden med störst avvikelse från budget för perioden.

Av medelsförvaltning som lämnas i december redovisas utfall för verksamhet och ekonomi 2024. Uppföljningen av politiskt målsatsningar redovisas i en bifogad bilaga i medelsförvaltningen.

Rapportering av nämndens uppföljning per mars, augusti och december har skett till regionstyrelsen i enlighet med regionstyrelsens beslut.

Sammanfattning, rapportering av mål och uppdrag

Rapportering av mål och uppdrag	Bedömning	Kommentar
Har nämnden upprättat direktiv/instruktion för rapportering till nämnden?	Gul	Nämnden har inte beslutat om några direktiv/instruktioner för rapportering till nämnd. Styrelsen har beslutat om hur nämnden ska rapportera till styrelsen vilket ger en indirekt styrning av rapportering till nämnden. Det har också på tjänstemannanivå tagits fram anvisningar om rapportering vilka harmoniserar med styrelsens beslut och verksamheten har i verksamhetsplan tydliggjort att rapportering till nämnden kommer att ske i enlighet med detta.
Har nämnden hanterat uppföljning och rapportering i enlighet med gällande direktiv?	Grön	Rapportering har skett från nämnden till styrelsen i enlighet med styrelsens beslut § 281 2023.
Fokuserar rapportering av måluppfyllelse på verksamhet och ekonomi?	Grön	Nämnden rapporterar status av mål för verksamhet och ekonomi i samband med delår (mars, augusti, december).

Revisionen noterar att det inte finns någon lagstiftning eller andra krav som ger uttryck för att nämnden behöver fastställa direktiv för rapportering till nämnden. Det bör dock övervägas om nämnden som en del i sitt ansvar för att styra och följa upp bör klargöra när och hur rapportering till nämnden ska ske. Detta också för att säkerställa att rapportering till regionstyrelsen ska kunna ske i enlighet med regionstyrelsens beslut.

Prognos

Vi kommer i det här kapitlet att särskilt redogöra för iakttagelser gällande följande frågor:

- Finns antagna direktiv/instruktion för att rapportera prognoser till nämnden?
- Finns prognos avseende måluppfyllelse för året vad gäller verksamhetsmässiga mål?
- Finns prognos avseende måluppfyllelse för året vad gäller ekonomiska mål?
- Har prognoser lämnats enligt gällande direktiv/instruktion?
- Är rapporterat årsresultat för verksamheten förenligt med lämnade årsprognoser?
- Är rapporterat årsresultat för ekonomin förenligt med lämnade årsprognoser?

Iakttagelser

Styrdokumentet "Prognosprocessen - Rutin", fastställd 2023-06-08 av ekonomidirektören, beskriver ansvar och roller för prognosprocessen i Region Gävleborg. Fortsatt framgår vad prognosen ska innehålla, och att prognosen i huvudsak ska omfatta prognostiserat ekonomiskt utfall för verksamhetsåret samt förväntad effekt av beslutade åtgärder. Av styrdokumentet framgår inte när eller hur många gånger per år prognos ska lämnas.

I regionövergripande anvisningar för delårsbokslut per mars och augusti framgår att prognos för det ekonomiska utfallet ska lämnas inom ramen för rapporten "redovisning av medelsförvaltning". Det slutliga utfallet rapporteras per december. Vi noterar att anvisningen inte ger uttryck för att det ska lämnas prognos för verksamhetsmålen.

Av uppföljningen per sista mars 2024 bedömer nämnden att 6 av 11 mål är uppfyllda, 4 bedöms delvis uppfyllda och ett bedöms ej uppfyllt (det ekonomiska målet). Prognosen för helåret är att 9 av 11 mål kommer att uppfyllas medan 2 mål prognostiseras att delvis uppnås. Vid uppföljningen per augusti bedömde nämnden att 3 mål var delvis uppfyllda och 8 mål var uppfyllda. Prognosen är att resultatet kommer att stå fast vid årets slut, vilket också stämmer med rapporterat utfall i december.

Vad gäller den ekonomiska rapporteringen sker den löpande varje månad. Vi noterar att prognos lämnas i samband med redovisning av medelsförvaltning per mars (2024-04-22 §37) och augusti (2024-09-26 §86). Utfall för helåret rapporteras per december i samband med medelsförvaltningen (2025-01-30 §6).

Av nedan tabell redovisas rapporterad prognos för helåret i mars och augusti samt utfallet för helåret.

Prognos mars	Prognos augusti	Utfall T3
0 mnkr	+15	+32,6 mnkr

Som tabellen visar lämnar nämnden per sista mars en årsprognos om 0 mnkr och per augusti en årsprognos om +15 mnkr. I förhållandet till utfallet i december noteras en avvikelse i förhållande till prognos per mars på +32,6 mnkr och per augusti 17,7 mnkr

Sammanfattning - Prognos

Prognos	Bedömning	Kommentar
Finns antagna direktiv/instruktion för att rapportera prognoser till nämnden?	Gul	Nämnden följer regionövergripande riktlinjer antagna på tjänstemannanivå. Det framgår dock inte hur många gånger per år prognos ska lämnas för verksamhetsmålen.
Finns prognos avseende måluppfyllelse för året vad gäller verksamhetsmässiga mål?	Grön	Ja, prognos för de verksamhetsmässiga målen lämnas per mars och augusti.
Finns prognos avseende måluppfyllelse för året vad gäller ekonomiska mål?	Grön	I mars och augusti lämnas status och prognos för målen i årsplanen.
Har prognoser lämnats enligt gällande direktiv/instruktion?	Grön	Enligt instruktion ska prognos för ekonomi lämnas per mars och augusti. Vi noterar att prognos lämnas enligt gällande instruktion. Eftersom instruktion avseende rapportering av prognos för verksamhetsmässiga målen saknas så har detta inte kunnat värderas
Är rapporterat årsresultat för verksamheten förenligt med lämnade årsprognoser?	Grön	Prognosen från augusti överensstämmer med rapporterat utfall i december. I förhållande till lämnad prognos i mars månad finns en mindre försämring av resultatet.
Är rapporterat årsresultat för ekonomin förenligt med lämnade årsprognoser?	Grön	Nämnden redovisar vid bokslut ett utfall på 32,6 mnkr. I medelsförvaltning per augusti prognostiserade nämnden ett överskott på 15 mnkr. Avvikelsen uppgick till 17,6 mnkr.

Revisionen rekommenderar att hållbarhetsnämnden tydliggör med vilken frekvens nämnden ska erhålla prognos avseende måluppfyllelsen för verksamheten.

Måluppfyllelse och åtgärder

Vi kommer i det här kapitlet att särskilt redogöra för iakttagelser gällande följande frågor:

- Vidtar nämnden tydliga åtgärder för att nå mål för verksamheten?
- Vidtar nämnden tydliga åtgärder för att nå mål för ekonomin?
- När nämnden uppsatta mål för verksamheten?
- När nämnden uppsatta mål för ekonomin?

Verksamhet

I hållbarhetsnämndens årsplan för 2024-2026 finns ett antal beslutade målområden med tillhörande resultatindikatorer.

I uppföljningen per augusti bedöms tre mål inte helt uppfyllda, vilket är följande mål:

- Punktligheten i kollektivtrafiken ska öka
- Tryggheten bland resenärer ska öka
- Alla resenärer är utrustade med rätt biljett

I uppföljningen framgår det vilka åtgärder som vidtagits för att uppnå målen. För att öka punktligheten i kollektivtrafiken har ett nytt boknings- och planeringssystem för anropstyrd trafik införts den 22 maj 2024. Arbetet pågår för att säkerställa och justera parametrar i systemet samt utveckla nya arbetsrutiner. För att öka tryggheten bland resenärerna genomfördes en heldags nätverksträff den 17 april i Gävle. Under träffen delade trafikföretagen och X-trafik sina erfarenheter av trygghets- och säkerhetsaktiviteter, och Trafikförvaltningen/Region Stockholm presenterade sitt arbete inom krisberedskap för kollektivtrafiken. Trafikföretagen kommer att följa MSBs framtida utbildningar för kollektivtrafikmedarbetare. När det gäller biljetter, kontrollerades cirka 29 000 biljetter mellan januari och augusti 2024. Majoriteten av kontrollerna skedde i Gävles stadstrafik, och den vanligaste orsaken till felaktiga biljetter var fel ålderskategori eller obehöriga rabatter. Kontrollverksamheten fortsätter enligt plan.

Trots vidtagna åtgärder uppnås inte ovanstående mål för året. I samband med uppföljningen för helår framgår kommentarer till respektive av nämndens mål. Av denna redovisning beskrivs arbetet som har genomförts och även de åtgärder som vidtagits under året. Vid revisionens mötet med nämndens presidium i februari 2025 framkom det att insatser för att öka tryggheten bland resenärer snart kommer att intensifieras genom att utöka kontrollverksamheten från två till sex tjänster. Det konstaterades också att punktligheten i kollektivtrafiken inte har uppnåtts, delvis på grund av händelserna i Västra Gästrikland under 2024. Frågor rörande punktlighet och trygghet har lyfts till X-trafik, som för närvarande arbetar med ett åtgärdspaket för att hantera dessa utmaningar.

Ekonomi

I medelsförvaltningen per mars och augusti lämnas kommentarer till det ekonomiska utfallet. Nämnden prognostiserar en ekonomi i balans/överskott mot budget vilket innebär att det inte finns skäl för att vidta särskilda åtgärder kopplat till det ekonomiska resultatet.

Under 2024 har hållbarhetsnämnden inte förutsett något underskott i sin verksamhet. Det finns emellertid ingen beslutad plan för att uppnå ekonomisk balans. Mot slutet av 2023, med hänsyn till ett rapporterat underskott, presenterade nämnden följande åtgärder för att balansera budgeten, vilket förväntas påverka år 2024:

- De trafikminskningar som genomförts beräknas resultera i en nettokostnad på cirka 1,8 miljoner kronor för 2024 (med en helårseffekt på cirka 2,8 miljoner kronor).
- Förväntade intäktsökningar från de genomförda justeringarna av priser på enkel- och periodbiljetter samt förändringar i biljettutbudet uppskattas till cirka 4 miljoner kronor för 2024 (med en helårseffekt på cirka 5,7 miljoner kronor). Dessa förändringar implementerades i februari 2024.
- I juni 2024 genomfördes ett drivmedelsbyte från biodiesel (HVO) till reduktionspliktig diesel för busstrafiken i Hälsingland. Den beräknade kostnadsminskningen uppgick till cirka 7-12 miljoner kronor för år 2024. Under första halvåret 2025 beräknas kostnadsminskningen uppgå till cirka 4,5-8 miljoner kronor.

Utfall per december 2024

Årets resultat för hållbarhetsnämnden för 2024 är ett överskott på 32,6 miljoner kronor. I medelsförvaltningen för december framgår att överskottet beror på flera faktorer. Samtidigt är viten från trafikföretag 7,8 miljoner kronor högre än förväntat. Externa kostnader är 34,7 miljoner kronor lägre än budget, vilket främst beror på minskade kostnader för inställd trafik mellan Tåg i Bergslagen och SJ, indexjusteringar av ersättningar till trafikföretagen samt lägre kostnader för drivmedel. Dessutom blev det klart i december att det kommer att ske en retroaktiv återbetalning av skatt på biogas åren 2023 och 2024, vilket minskar kostnaderna med 10 miljoner kronor. Interna intäkter och kostnader avvek också positivt från budget med 0,7 miljoner kronor, främst tack vare ökade intäkter från administrativa tjänster. Däremot är de externa intäkter 2,8 miljoner kronor lägre än budgeterat, vilket huvudsakligen beror på att biljettintäkterna för tåg och buss är 10,2 miljoner kronor lägre.

Sammanfattning- Måluppfyllelse och åtgärder

Måluppfyllelse och åtgärder	Bedömning	Kommentar
Vidtar nämnden tydliga åtgärder för att nå mål för verksamheten?	Gul	Rapportering av arbetet inom verksamhetsmålen rapporteras löpande under året i samband med redovisning av medelsförvaltning (mars, augusti, december). I rapporteringen finns redogörelser avseende de åtgärder som nämnden har vidtagit. Nämnden prognostiserar tidigt att vidtagna åtgärder inte är tillräckliga för att nå målen, men det saknas tydlighet i vilka ytterligare åtgärder som planeras att vidtas och hur dessa ska bidra till förbättrad måluppfyllelse.
Vidtar nämnden tydliga åtgärder för att nå mål för ekonomin?	Grön	Per augusti prognostiserar nämnden ett överskott om 15 mnkr och vid bokslut redovisar nämnden ett överskott om 32,6 mnkr. Den positiva budgetavvikelsen vid årets slut tyder på att nämnden vidtagit åtgärder för att nå målen för ekonomin.

När nämnden uppsatta mål för verksamheten?	Delvis	Vår samlade bedömning är att verksamhetsmålen delvis uppnås. Detta utifrån att 8 av 11 mål var uppfyllda vid årets slut. Vi noterar att mål avseende exempelvis punktlighet har haft bristande måluppfyllelse även tidigare år.
När nämnden uppsatta mål för ekonomin?	Grön	Årets resultat för hållbarhetsnämnden för 2024 är ett överskott på 32,6 miljoner kronor. Detta är en positiv avvikelse jämfört med det prognostiserade överskottet som var 15 miljoner kronor, vilket innebär en avvikelse på 17,6 miljoner kronor.

Revisorerna noterar att nämnden bör tydliggöra vilka åtgärder som vidtas i de fall då rapporterad måluppfyllelse inte är i linje med nämndens förväntningar. Revisionen bedömer att nämnden under året inte vidtagit tydliga åtgärder för att nå de verksamhetsmässiga målen.

Intern kontroll

Vi kommer i det här kapitlet att särskilt redogöra för iakttagelser gällande följande frågor:

- Har riskanalys utförts i enlighet med fullmäktiges direktiv?
- Finns en dokumenterad riskanalys för intern kontroll?
- Har plan för intern kontroll upprättats i enlighet med fullmäktiges direktiv?
- Har nämnden antagit plan för innevarande år?
- Är planen heltäckande, dvs. omfattar den förekommande risker av olika slag?
- Har nämnden upprättat direktiv för rapportering av intern kontroll till nämnden?
- Sker rapportering till nämnden enligt direktiv?
- Fokuserar rapportering på resultat och analys?
- Vidtar nämnden vid behov åtgärder utifrån lämnad rapportering?
- Sker åiterrapportering till styrelse/fullmäktige i enlighet med fullmäktiges direktiv?

Direktiv från fullmäktige

Reglemente för uppföljning har fastställts av regionfullmäktige 2019-02-20 § 15 och där tydliggörs att internkontrollplanen ska baseras på en riskbedömning och ska minst innehålla:

- vilka rutiner och kontrollmoment som ska följas upp
- omfattningen på uppföljningen
- vem som ansvarar för att utföra uppföljningen
- till vem uppföljningen ska rapporteras
- när rapportering ska ske

Av reglementet framgår även att internkontrollplan ska beslutas inför varje verksamhetsår och att nämnden årligen ska rapportera till regionstyrelsen:

- analys och utvärdering av system och rutiner för internkontroll
- resultat av uppföljningen av den interna kontrollen

- redovisning av antagen intern kontrollplan för kommande verksamhetsår

Direktiv antagna i regionstyrelsen och i nämnden

Ett direktiv avseende "Intern styrning och kontroll i Region Gävleborg" har utarbetats och fastställts i regionstyrelsen 2016-06-21 § 959 och därefter i hållbarhetsnämnden 2016-09-22, § 195.

Rutin för internkontrollarbetet

Det finns tjänstemannanivå en utarbetad rutin för internkontroll, "Internkontrollplan - Rutin - Region Gävleborg". Rutinen är fastställd av chef för internkontrollenheten och är gällande från och med 2021-09-01. Av rutinen framgår att regionstyrelsen, i enlighet med kommunallagen, ska leda och samordna förvaltningen av kommunens eller landstingets angelägenheter samt övervaka verksamheten hos övriga nämnder och eventuella gemensamma nämnder.

Vidare förklaras att varje nämnd är ansvarig inom sitt område för att säkerställa att verksamheten bedrivs i enlighet med de mål och riktlinjer som fullmäktige har fastställt samt de föreskrifter som gäller för verksamheten. Det åligger nämnderna att besluta om sin egen internkontrollplan. Varje internkontrollplan ska enligt den angivna rutinen innehålla följande komponenter:

- Mål eller målområde som risken relaterar till
- Beskrivning av konsekvenserna av risken
- Värdering av risken
- Beslutade åtgärder

Styrdokumentet anger också att varje nämnds förvaltningschef årligen ska rapportera till sin nämnd om hur den interna styrningen och kontrollen fungerar. Rutinen för internkontrollplanen anger att utfall och återredovisning av internkontrollplaner för nämnderna bör dokumenteras skriftligt. Återredovisning och statusrapportering av styrelseförvaltningens och respektive nämndförvaltnings internkontrollplan sker i samband med budgetuppföljning T1, T2 och bokslut. Skriftlig återkoppling från alla nämnder och bolagsstyrelser till regionstyrelsen sker efter avslutat kalenderår. Därefter sker en skriftlig återkoppling från regionstyrelsen till regionfullmäktige efter kalenderårets slut.

Internkontrollplanerna ska baseras på årliga riskanalyser, vilket beskrivs i dokumentet "Riskanalys - Rutin," fastställt av chef för internkontrollenheten den 1 september 2021. Enligt detta dokument ska en riskanalys genomföras årligen med utgångspunkt i verksamhetens mål och uppdrag, med syfte att minimera risker som kan hindra måloppfyllelse.

lakttagelser

Nämnden antog vid sammanträdet 2024-02-07 § 13 internkontrollplan för verksamhetsåret 2024. Internkontrollplanen har sin utgångspunkt i en dokumenterad

riskanalys och omfattar de delar som krävs enligt fullmäktiges reglemente, exempelvis information om omfattning av uppföljning, vem som är ansvarig och när rapportering ska ske.

Internkontrollplanen innehåller sammanlagt två risker inom olika områden. En risk är inom området en ansvarsfull ekonomi, där risken att kostnadsutvecklingen fortsätter ligga på en hög nivå vilket gör att verksamheten påvisar ett underskott. Den andra risken är kopplat till uppdraget - översyn rabattstruktur och zonindelning, där risken beskrivs vara att uppdraget inte kan ske i närtid på grund av brist på resurser. Vi noterar att det saknas information i planen avseende omfattningen på uppföljningen och till vem uppföljningen ska rapporteras.

Enligt rutinen för internkontrollplan ska planen innehålla ett antal moment. Av nedan tabell kan vi se att nämndens internkontrollplan omfattar samtliga moment som den bör göra enligt framtagen rutin.

Moment som internkontrollplanen ska innehålla	Bedömning
Mål/målområde som risken har bäring på	Ja
Beskrivning av risken	Ja
Beskrivning av konsekvens av risken	Ja
Värdering av risken	Ja
Beslutad åtgärd	Ja

Inom ramen för granskningen har vi även tagit del av den riskanalys som legat till grund för framarbetandet av internkontrollplanen. Utifrån riskanalysen kan vi se att ett antal risker identifierats som sedan valts ut till årets internkontrollplan utifrån risk och väsentlighet.

Av rutinen för internkontrollplan, vilken är fastställd på tjänstemannanivå och inte beslutad av nämnden, framgår att internkontrollplan ska följas upp tre gånger under året. Nämnden följer upp internkontrollplanen vid följande sammanträden:

- 2024-04-22 § 38
- 2024-09-26 § 87
- 2025-01-30 §7

Vid uppföljningen kommenteras beslutade åtgärder samt resultat och vid uppföljning av internkontrollplanen för delår 2 framgår det att åtgärder har genomförts i enlighet med handlingsplanen. I helårsuppföljningen framgår det att de beslutade åtgärderna har genomförts enligt plan.

Vi noterar att styrelsen har erhållit rapportering av resultat från uppföljning av internkontrollplan 2023 vid regionstyrelsens möte, 2024-05-02 § 135. Vi kan i hållbarhetsnämndens protokoll 2024-02-07 § 13 verifiera att nämnden expedierar antagen internkontrollplan för 2024 till regionstyrelsen.

Sammanfattning - Intern kontroll

Intern kontroll	Bedömning	Kommentar
Har riskanalys utförts i enlighet med fullmäktiges direktiv?	Grön	Vid genomgång av internkontrollplanen kan vi bekräfta att den är baserad på en riskbedömning i enlighet med fullmäktiges direktiv.
Finns en dokumenterad riskanalys för intern kontroll?	Grön	Rutinen för riskanalys anger att en riskanalys ska genomföras. Vi kan av internkontrollplanen konstatera att den är baserad på en riskbedömning.
Har plan för intern kontroll upprättats i enlighet med fullmäktiges direktiv?	Grön	Ja, planen har upprättats i enlighet med givna direktiv.
Har nämnden antagit plan för innevarande år?	Grön	Ja, nämnden antog plan vid sammanträdet, 2024-02-07 § 13
Är planen heltäckande, dvs. omfattar den förekommande risker av olika slag?	Gul	Internkontrollplanen omfattar två risker.
Har nämnden upprättat direktiv för rapportering av intern kontroll till nämnden?	Grön	Nämnden följer regionövergripande direktiv.
Sker rapportering till nämnden enligt direktiv?	Grön	Internkontrollplanen följs upp i enlighet med anvisningar fastställda på tjänstepersonsnivå. Det sker tre gånger per år.
Fokuserar rapportering på resultat och analys?	Grön	Av rapportering framgår beslutade åtgärder och resultat.
Vidtar nämnden vid behov åtgärder utifrån lämnad rapportering?	Grön	I helårsuppföljningen framgår det att de beslutade åtgärderna har genomförts enligt plan.
Sker återsrapportering till styrelse/fullmäktige i enlighet med fullmäktiges direktiv?	Grön	Rapportering avseende resultat av uppföljning av den interna kontrollen samt antagen intern kontrollplan för kommande verksamhetsår har skett till styrelsen i enlighet med fullmäktiges direktiv.

Regionens revisorer noterar att nämnden enbart definierat två risker till så hög allvarlighetsgrad att dessa ges ett utrymme i internkontrollplanen. Vid möten med nämndens presidium har regionens revisorer bland annat lyft den risk för

förtroendeskada som följer av bristande punktlighet i kollektivtrafiken inklusive stillastående busstrafik.

Särskilda fullmäktigeuppdrag

Vi kommer i det här kapitlet att särskilt redogöra för iakttagelser gällande följande frågor:

- Har nämnden fått särskilda uppdrag av fullmäktige under granskningsperioden?
- Har nämnden en rutin för att fånga upp särskilda fullmäktigeuppdrag?
- Preciserar nämnden vid behov vad som ska göras, när det ska göras och av vem?
- Har nämnden en rutin för att säkerställa att uppdragen verkställs på avsett sätt?
- Sker återsrapportering till fullmäktige i enlighet med fullmäktiges direktiv?

Iakttagelser

Som nämnt ovan framgår fullmäktigeuppdragen av det regionövergripande budgetdokumentet. De uppdrag som givits åt nämnden framgår av nedan tabell, samt en tillhörande beskrivning av de uppdrag som givits.

Uppdrag	Beskrivning
Utreda möjligheten att införa kombinationsbiljett till turistmål	En utredning görs i syfte att möjliggöra införsel av kombinationsbiljett i kollektivtrafiken. Biljetten innebär resa samt inträde till olika kulturevenemang och/eller turistmål.
Översyn rabattstruktur (forts. från 2023)	

Granskningen visar att det inte finns några rutiner eller styrdokument som preciserar hur styrelse eller nämnder ska hantera givna fullmäktigeuppdrag. Vi har inte heller tagit del av några rutiner för verkställighet av fullmäktiges beslut. Dock noteras att "Anvisningar bokslut 2024 samt redovisning av medelsförvaltning", som är fastställt av eknomidirektören i november 2024 och är gällande för samtliga enheter inom regionen tydliggör att nämnderna i samband med redovisning av medelsförvaltning ska redovisa "efterlevnad av av beslut fattade av regionfullmäktige". Det tydliggörs att det innebär en redovisning av statusen för eventuella beslut fattade av fullmäktige som har ålagts nämnden att utföra. Statusen ska rapporteras fram till dess att ett uppdrag är slutfört.

I hållbarhetsnämndens verksamhetsplan med förvaltningsmål för 2024 framgår det att aktiviteten för uppdraget är att genomföra en utredning av möjligheten att införa en kombinationsbiljett till turistmål. Det anges inte när aktiviteten ska genomföras eller av vem. Avseende uppdraget översyn av rabattstrukturen framgår det som förvaltningsmål att göra en översyn av rabattstruktur och zonindelning. Det framgår inte när aktiviteten ska genomföras eller av vem.

De särskilda fullmäktigeuppdragen följs upp i mars, augusti och december, både i redovisningen av medelsförvaltningen och i uppföljningen av målen i årsplanen.

I uppföljningen per augusti framkommer att en utredning genomförs och att resultatet visar att det i nuläget inte är möjligt att erbjuda en kombinationsbiljett till kulturevenemang eller turistmål. Detta beror på att det krävs integrationer med både kulturevenemangens och turistmåls bokningssystem samt X-trafiks biljettsystem, vilket beskrivs som kostsamt och utvecklingsmässigt utmanande. Motsvarande rapportering finns med i medelsförvaltningen i december. Där lämnas även en rekommendation om att invänta Samtrafiken i Sverige AB:s utredning gällande hur tredjepartsförsäljning (återförsäljare) av kollektivtrafikbiljetter ska skötas i framtiden samt eventuella ägarbeslut inom Samtrafiken i Sverige AB. Det framgår i "Helårsuppföljning av mål i årsplan med förvaltningsmål per den 31 december 2024" att uppdraget bedöms som genomfört. Avseende uppdraget om översyn av rabattstruktur och zonindelning framgår det i uppföljningen per augusti att man prognostiseras att uppfylla uppdraget. Per december framgår det att man har genomfört uppdraget.

Sammanfattning

Särskilda fullmäktigeuppdrag	Bedömning	Kommentar
Har nämnden fått särskilda uppdrag av fullmäktige under granskningsperioden?	Grön	Ja, nämnden har fått två särskilt uppdrag av fullmäktige.
Har nämnden en rutin för att fånga upp särskilda fullmäktigeuppdrag?	Gul	Granskningen visar att det inte finns några rutiner eller styrdokument som preciserar hur styrelse eller nämnder ska hantera givna fullmäktigeuppdrag. Dock noteras av "Anvisningar bokslut 2024 samt redovisning av medelsförvaltning", att nämnderna ska i samband med redovisning av medelsförvaltning följa upp efterlevnad av beslut fattade av regionfullmäktige.
Preciserar nämnden vid behov vad som ska göras, när det ska göras och av vem?	Gul	I hållbarhetsnämndens verksamhetsplan med förvaltningsmål för 2024 framgår det att aktiviteten för uppdraget är att genomföra en utredning av möjligheten att införa en kombinationsbiljett till turistmål. Det anges inte när aktiviteten ska genomföras eller av vem.
Har nämnden en rutin för att säkerställa att uppdragen verkställs på avsett sätt?	Röd	Vi har inte tagit del av några rutiner för verkställighet av fullmäktiges beslut.
Sker återrapportering till fullmäktige i enlighet med fullmäktiges direktiv?	Grön	Hållbarhetsnämnden följer regionövergripande anvisningar och följer upp sitt särskilda uppdrag i samband med redovisning av medelsförvaltning.

Regionens revisorer rekommenderar hållbarhetsnämnden att säkerställa att det finns rutiner för att fånga upp särskilda fullmäktigeuppdrag samt hur ansvaret för genomförande och uppföljning av uppdragen ska ske.

25 april 2025

Karin Magnusson

Uppdragsledare

Denna rapport har upprättats av Öhrlings PricewaterhouseCoopers AB (org nr 556029-6740) (PwC) på uppdrag av de förtroendevalda revisorerna i Region Gävleborg enligt de villkor och under de förutsättningar som framgår av projektplan från den 2024-01-23 och 2024-08-20. PwC ansvarar inte utan särskilt åtagande, gentemot annan som tar del av och förlitar sig på hela eller delar av denna rapport.